

FISS, Föräldrasamverkan I Stockholm Stad

Kvalitet i Skola

Redovisning av olika kvaliteter i Stockholms skolor

Arbetsmaterial

Vad är kvalitet i skolan?

Som föräldrar har vi ansvaret för våra barns uppfostran och utbildning. Vi vill naturligtvis att våra barn skall gå i bästa möjliga skola.

Vad är då kvalitet i skolan? Ofta en känsla. "Jag och mitt barn trivs eller trivs inte med skolan, utbildningen, personalen, pedagogiken mm." Oftast räcker inte en känsla eller att en förälder tycker något för att kunna påverka skolledning eller politiker. Man kan då ta stöd i den offentliga utvärdering som finns av skolan.

På skolnivå skall det finnas en kvalitetsredovisning som visar hur väl skolan nått upp till satta mål och vilka åtgärder som skall vidtagas för bättre måluppfyllelse. Samma sak gäller för Stadsdelsnämnd (SDN) och Stockholms stad som är huvudman för den kommunala skolan.

Man kan även ta del av den statistik som framställs av Skolverket och Stockholms stad. Man skall dock vara uppmärksam på att staden i vissa fall använder andra nyckeltal eller definitioner än vad skolverket gör.

Mål och resultatstyrning

Den svenska skolan är i och med 1994-års läroplan mål och resultatstyrd. Målen för undervisningen bestäms av regering och riksdag och regleras i skollag, läroplaner, skolverkets betygskriterier mm.

I varje kommun skall det finnas en skolplan som redovisar hur kommunen skall nå upp till målen. Varje SDN skall även ha en verksamhetsplan där man visar hur målen i respektive stadsdel skall uppnås. Varje skolenhet skall ha en arbetsplan där man visar hur man skall arbeta för att uppnå de riksgiltiga målen med hänsyn tagen till de prioriteringar som kommunen och stadsdelsnämnden beslutat om.

Resultatkvalitet

Målen i läroplanen är uppdelade i "mål att uppnå" och "mål att stäva mot". Mål att sträva mot är riktlinjer för skolans och elevens utveckling och svåra att mäta. Mål att uppnå är mål som eleven skall ha uppnått i årskurs fem respektive nio. Dessa mål är tydligt beskrivna i betygskriterier för varje ämne. Det är hur eleven klarat "mål att uppnå" som används vid betygssättning. Betyg delas ut i tre nivåer och ger följande meritpoäng:

Godkänd, G	10p
Väl godkänd, VG	15p
Mycket väl godkänd, MVG	20p

Summan av betygen i de 16 bästa ämnena i årskurs 9 räknas samman och ger ett meritvärde (max är 320 poäng).

För att vara behörig till gymnasieskolan måste eleven erhålla minst G i kärnämnen engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk.

De resultatvariabler som redovisas är bl.a.:

- andel elever som inte uppnått målen i ett eller fler ämnen
- genomsnittligt meritvärde
- andel elever som är behöriga till gymnasieskolan
- övergångsfrekvens till gymnasieskolan exkl./inkl. individuella programmet
- resultat på nationella prov

Upplevd kvalitet

Stockholms stad gör vart annat år en brukarundersökning, skolundersökningen fd. skolbarometern. Där får föräldrar till barn i Åk 1-6 och elever i Åk. 7-9 svara på ett antal frågor kring upplevd kvalitet i skolan. 2002 genomfördes undersökningen på ett nytt sätt med en annan beräkning av svaren. Vidare omfattar 2002 års undersökning även fristående skolor. 2002 års undersökning bör därför inte jämföras med tidigare skolundersökningar.

Personal

Personalen är skolans viktigaste resurs. Det är därför intressant att mäta tillgången på personal. Dels vilka kategorier som finns på enheten. Dels personaltäthet och kompetens.

Produktivitet

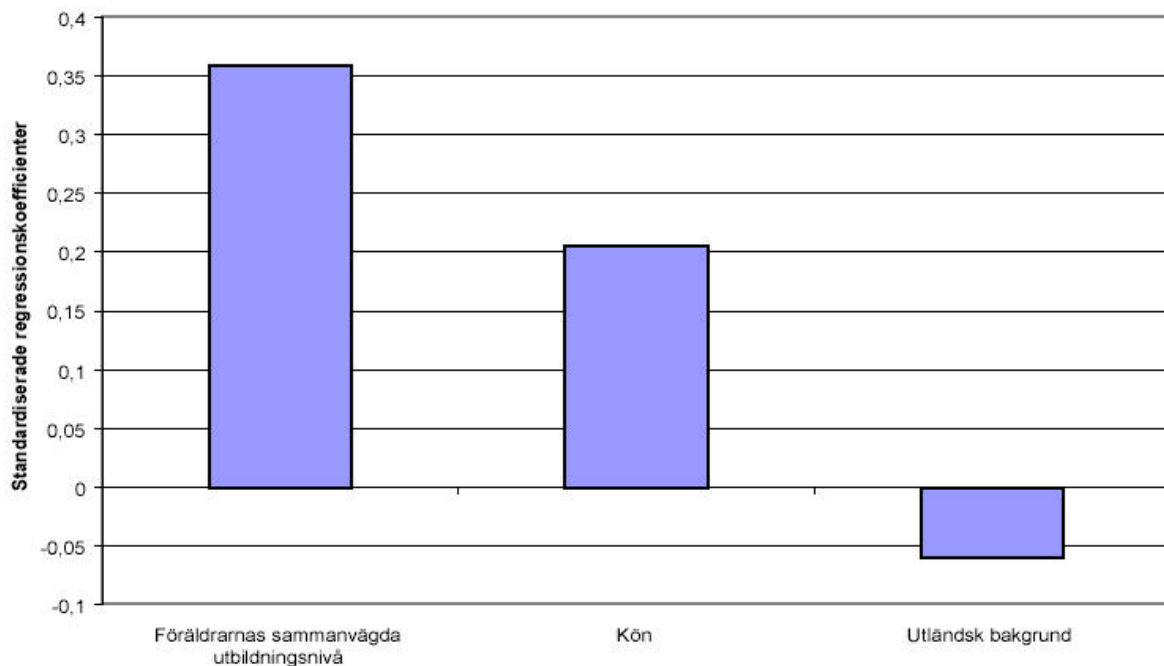
En kvalitetsaspekt på skolan är naturligtvis hur resurserna används. Ett av syftena med SDN-reformen var att spara 1 miljard kronor. Beslut som fattades i samband med reformens genomförande innebar en produktivitetssökning på mellan 8-12% i Stockholms skolor.

RESULTATKVALITET

Alla elever och skolor har olika förutsättningar. ¹

För att kunna göra en bedömning av sambandet mellan resurser och resultat på skolnivå har skolverket i sin rapport nr 170 "Samband mellan resurser och resultat" tagit fram två modeller för att analysera hur effekten av individfaktorer och skolfaktorer påverkas skolans resultat mätt som genomsnittlig betygsnivå.

Regressionsmodell på individnivå mot medelbetyg.

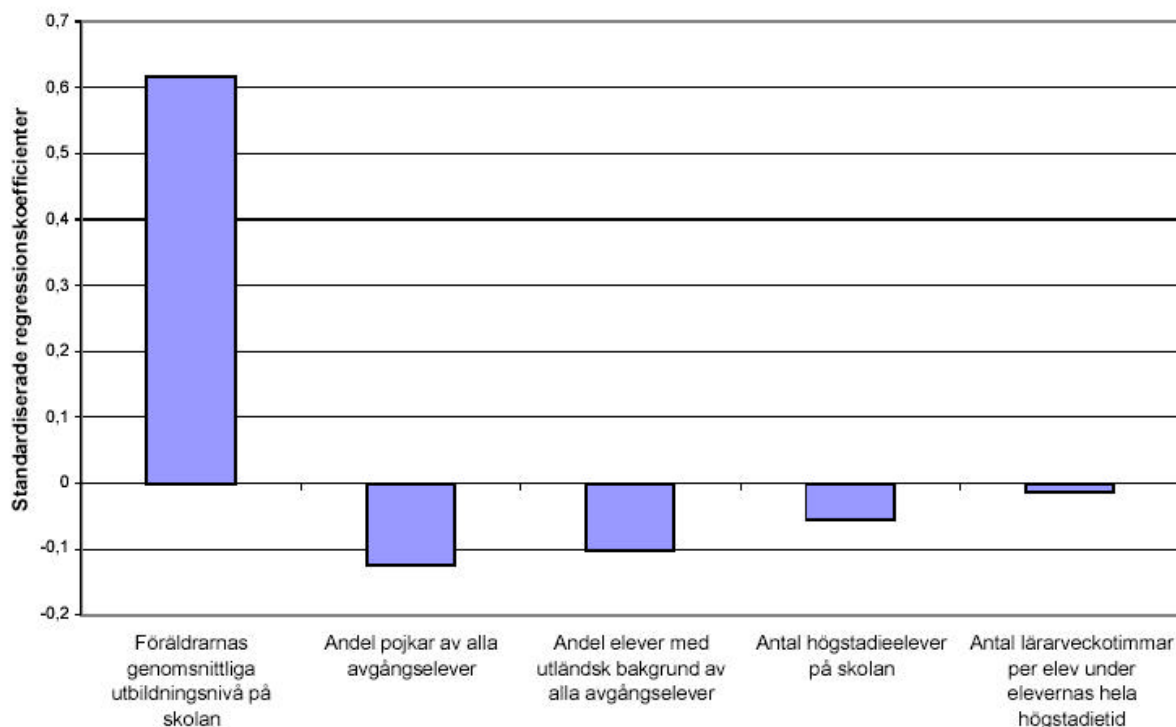
Vi kan här se att elevens medelbetyg påverkas positivt av föräldrarnas utbildningsnivå och att flickor i genomsnitt har högre medelbetyg än pojkar. Elever med utländsk bakgrund har i genomsnitt lägre medelbetyg än elever som inte har utländsk bakgrund.

Av de variabler som ingår i modellen är föräldrarnas utbildningsnivå den mest betydelsefulla variabeln för att förklara variationen i elevens slutbetyg.

Modellen förklarar ca 20% av skillnaderna i elevens medelbetyg. Fortfarande återstår 80% av variationen att förklara.

¹ Skolverkets rapport 170, Samband mellan resurser och resultat

Grundmodell på skolnivå

Ur Skolverkets rapport 170, Samband mellan resurser och resultat:

”Grundmodellen förklarar 42 procent av variationen i medelbetyg mellan skolorna i studien. Den har tagits fram med hjälp av regressionsanalys där vi visar betydelsen av varje enskild faktor sedan hänsyn tagits till alla andra faktorer som ingår i modellen. Det finns självklart både kvantitativa och kvalitativa faktorer som vi inte kunnat ta hänsyn till men som har en stor betydelse för skolors resultat. Närmare 60 procent av variationen i medelbetyg mellan olika skolor återstår att förklara. Här behövs studier av olika förklaringsfaktorer som t ex skolans läroprocess och andra påverkansfaktorer som vi inte har kunnat fånga i vår analys.

Föräldrars utbildningsnivå

Elevernas föräldrars genomsnittliga utbildningsnivå är den faktor som bidrar mest till att förklara variationen i skolornas resultat. Styrkan av utbildningsvariabeln är till stor del beroende av andelen högskoleutbildade. *Effekten är positiv*, dvs. ju högre utbildningsnivå en skolas elevs föräldrar har desto högre genomsnittligt medelbetyg har skolan givet att skolorna har samma värden på övriga variabler i modellen. Detta resultat går i linje med de funna resultaten i tidigare forskning samt i analyserna i avsnittet om föräldrars utbildningsnivå. Till viss del är det föräldrarnas engagemang för elevernas skolarbete som mäts genom föräldrarnas utbildningsnivå.

Könsfördelningen - spelar den någon roll?

Effekten av en hög andel pojkar bland avgångseleverna är *svagt negativ*, dvs. ju fler pojkar som går på skolan desto lägre medelbetyg presterar skolan som helhet. Anledningen är att pojkar i genomsnitt får lägre medelbetyg än flickor. Det finns dock exempel på skolor där medelbetyget är högre för pojkarna än för flickorna. 51,1 procent av alla eleverna i studien är pojkar. I genomsnitt är det en relativt jämn fördelning mellan andelen pojkar och flickor på skolorna. Den lägsta andelen pojkar på en skola är 31,6 procent och den högsta 88,9 procent.

Utländsk bakgrund - många olika faktorer har betydelse

Att en skola har en stor andel elever med utländsk bakgrund betyder generellt sett att elevernas samlade medelbetyg sänks något. *Effekten är svagt negativ*. Effekten kan jämföras med att ha en hög andel pojkar på en skola. I analysen på skolnivå, där skolor jämförs sinsemellan, har vi endast tagit hänsyn till om eleverna har utländsk bakgrund eller ej. I praktiken måste man dock beakta att det är skillnad mellan första och andra generationens invandrare. Det finns exempel på både kommuner och skolor där det är positivt att ha invandrarbakgrund. Andra generationens invandrare har bättre förutsättningar än elever som själva invandrat till Sverige. Vi har också sett att det har betydelse när elever som är första generationens invandrare kom till Sverige.

Högt antal elever per skola

Resultatet av vår analys visar att ett högt antal högstadiel elever på skolan har en *mycket svag negativ effekt* på medelbetyget, dvs. medelbetyget för avgångseleverna på små skolor med få högstadiel elever är i genomsnitt något högre än på stora skolor. Det finns inget tydligt mönster vad gäller skillnader i effekten av skolstorlek om skolorna grupperas efter den genomsnittliga utbildningsnivån hos elevernas föräldrar. Möjligen finns det en svag tendens till att elever med högutbildade föräldrar påverkas mindre negativt av att gå på stora skolor. "

Antalet läroveckotimmar per elev

När det gäller sambandet mellan lärarresurser och resultat i skolan är detta samband mera komplicerat än det som gäller för övriga faktorer i analysen. Det finns ett kompensatoriskt negativt samband mellan antalet läroveckotimmar per elev och medelbetyget i skolorna i vår studie. Skolor med låga medelbetyg - och besvärligare förutsättningar - tilldelas fler läroveckotimmar per elev än skolor med höga medelbetyg.

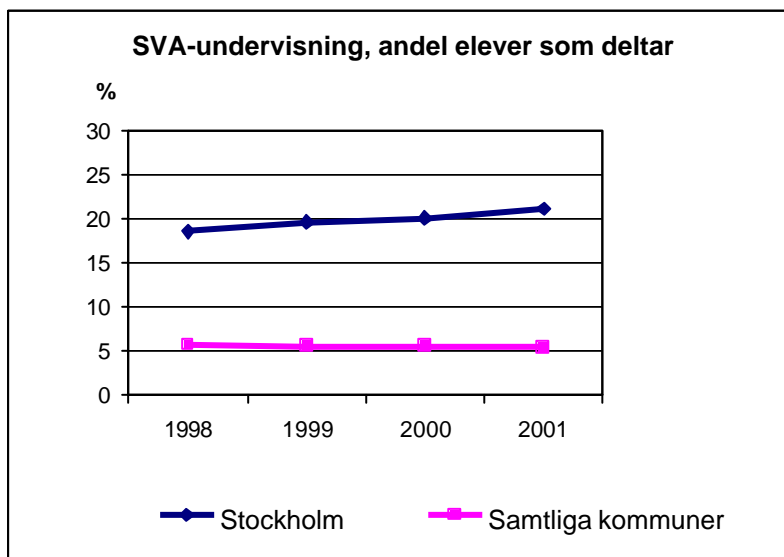
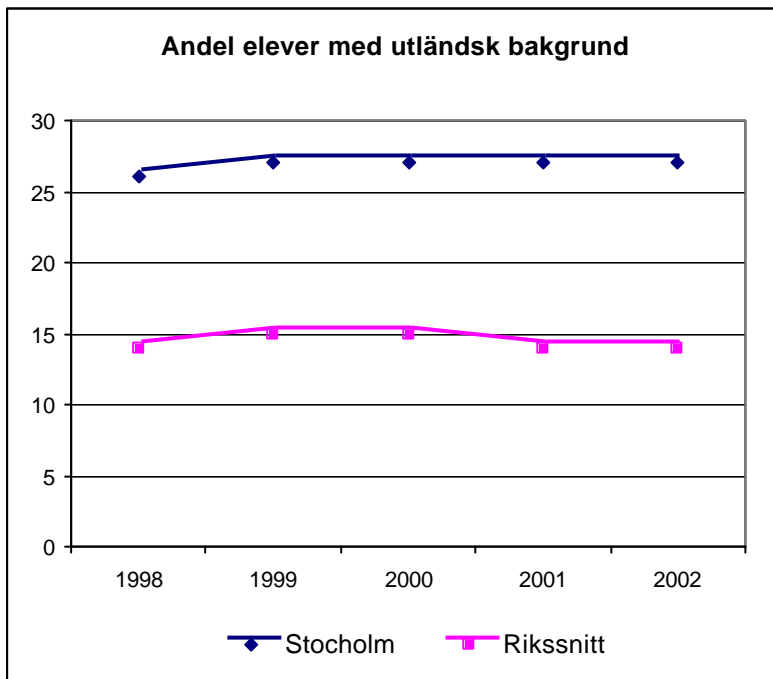
Förutsättningar i Stockholm

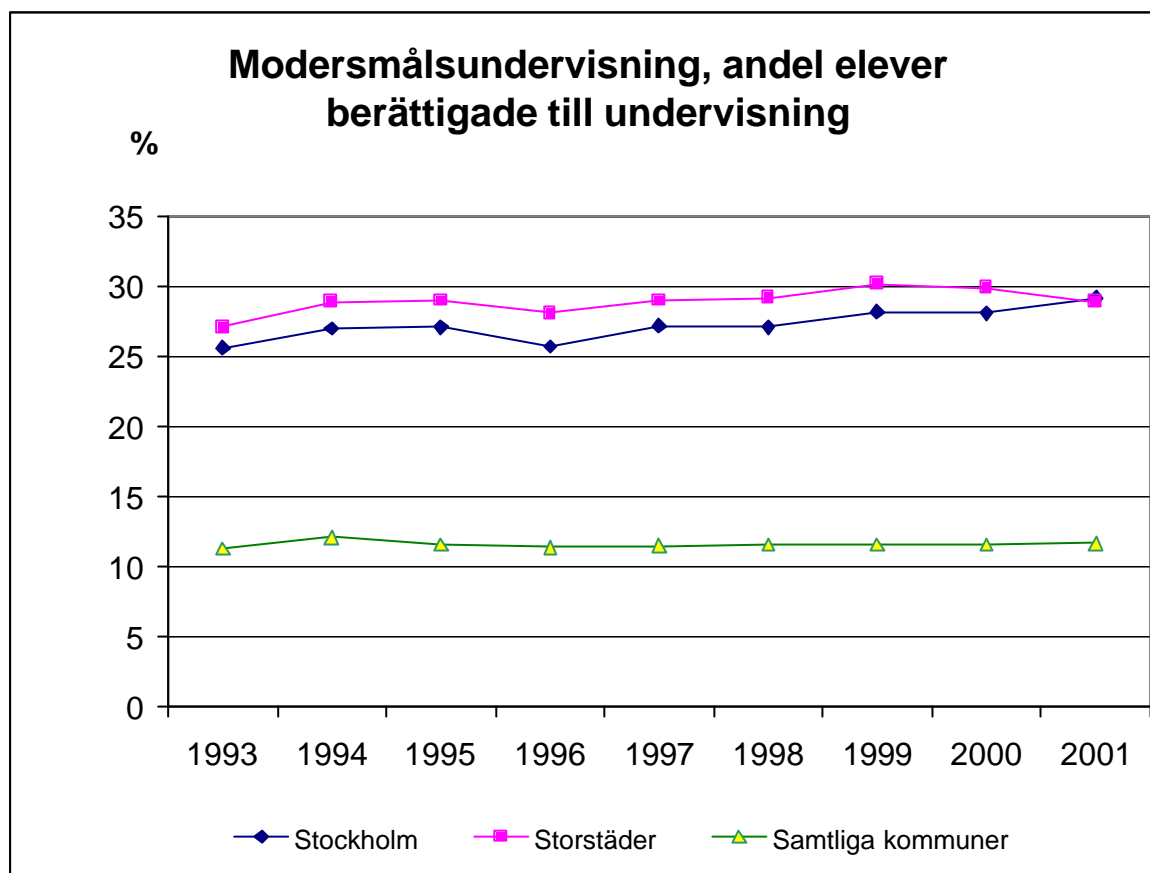
Alla elever har olika utgångsläge

Alla elever har olika utgångsläge när de börjar i skolan. De faktorer man i huvudsak pekar på som kan påverka studieresultatet och man kan mäta är utländsk härkomst, föräldrarnas utbildningsnivå och elevens kön.

Stockholm har vad gäller elever med utländsk bakgrund ett av de tuffaste uppdragen av Sveriges kommuner.

Elever med utländsk bakgrund

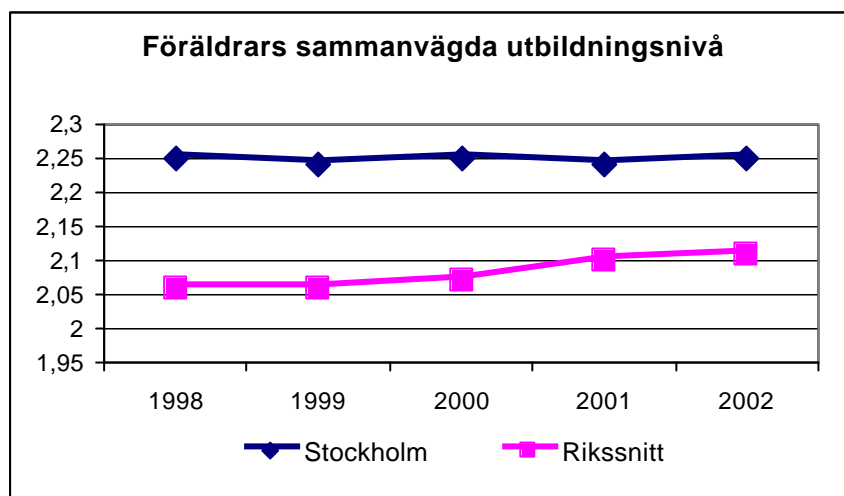

Stockholm 2000, andel elever som deltar

STADSDEL	SVA	Modersmål
Kista	66%	49%
Rinkeby	97%	89%
Spånga-Tensta	50%	43%
Hässelby-Vällingby	13%	12%
Bromma	5%	7%
Kungsholmen	6%	11%
Norrmalm	10%	13%
Östermalm	5%	10%
Maria-Gamla stan	4%	8%
Katarina-Sofia	7%	8%
Enskede-Årsta	15%	15%
Skarpnäck	13%	15%
Farsta	16%	16%
Vantör	30%	29%
Älvsjö	10%	14%
Liljeholmen	9%	15%
Hägersten	7%	9%
Skärholmen	49%	38%
Summa	21%	20%

Föräldrar sammanvägda utbildningsnivå

I Stockholm har föräldrarna en högre genomsnittlig utbildningsnivå än riksnittet.

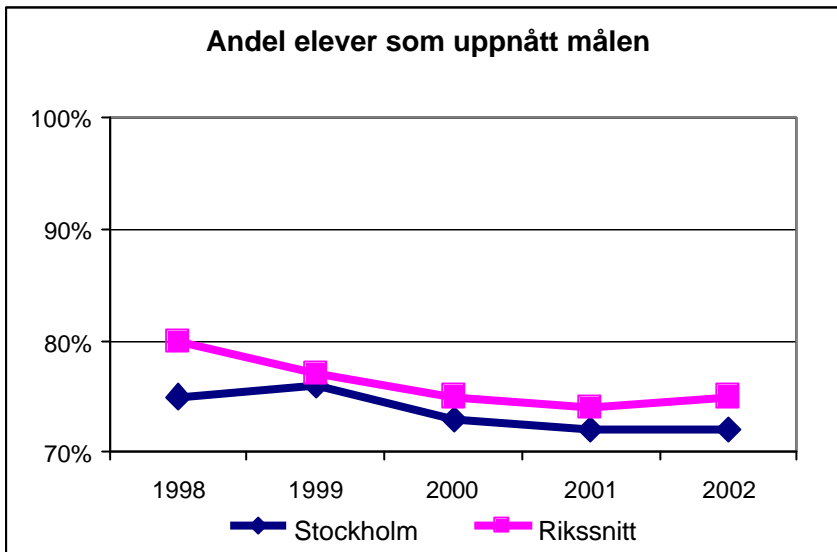

Könsfördelning

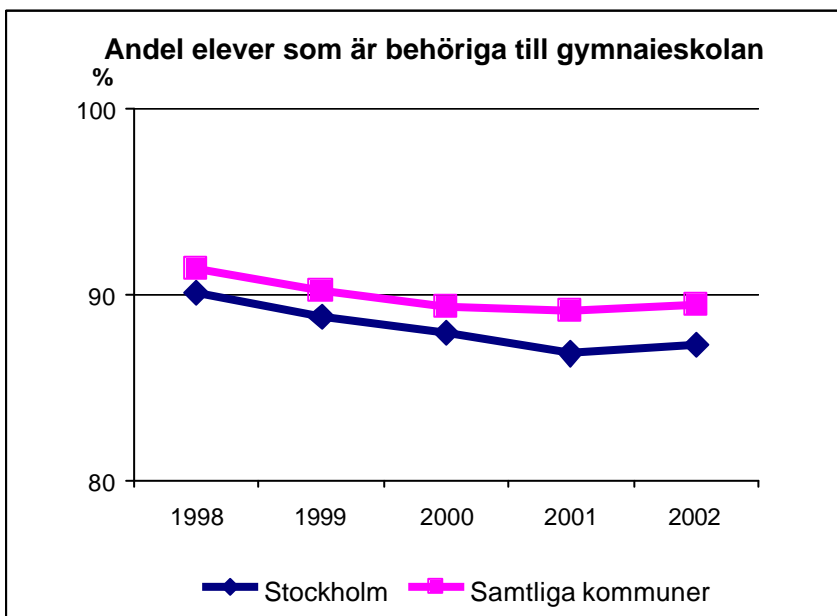
Vad avser könsfördelning pendlar Stockholm mellan 50 och 51% pojkar medan riksnittet ligger på 51%.

Resultatkvalitet

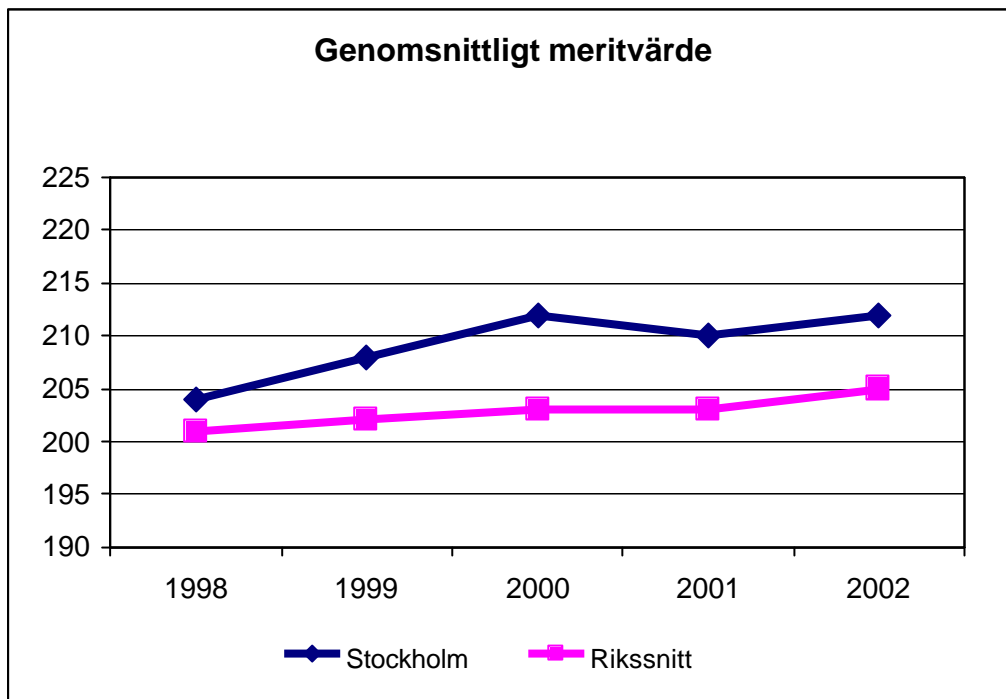
1998 gavs de första betygen enligt det nuvarande betygssystemet.

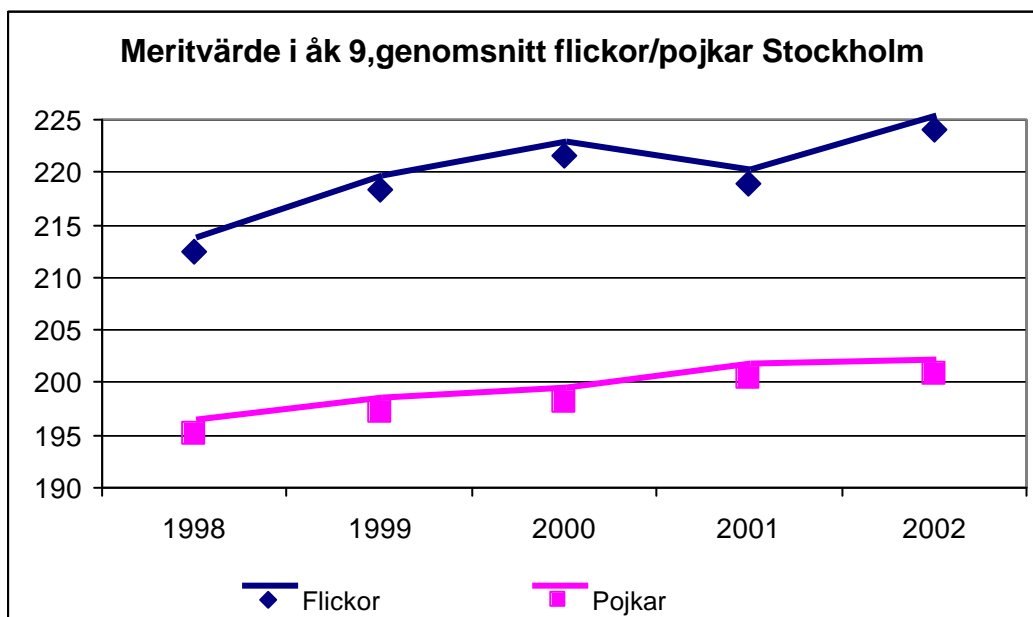
Som framgår av diagrammet har andelen elever med minst betyget godkänt i alla ämnen minskat sedan slutet av 90-talet för att plana ut under de två senaste åren

För att vara behörig till gymnasieskolans nationella program minst betyget godkänt i kärnämnen matematik, engelska och svenska/svenska som andraspråk.

Samtidigt som andelen elever som inte är behöriga till gymnasieskolan ökar, ökar det genomsnittliga meritvärdet. Detta innebär att skillnaderna i utbildningsresultatet ökar.

Flickor har i genomsnitt högre meritvärde än pojkar.

Skolresultat i Stockholm kommun vt 2002

	Andel elever som uppnått målen	Genomsnittligt meritvärde
Rikssnitt	75%	205
Abrahamsbergsskolan	88%	228
Adolf Fredriks musikklasser	97%	256
Akallaskolan	74%	217
Alviksskolan	77%	227
Aspuddens skola	77%	212
Bagarmossens skola	69%	191
Bergholmsskolan	67%	188
Björkhagens skola	81%	201
Blommensbergsskolan	84%	233
Bredbyskolan	39%	158
Bredängsskolan	50%	171
Bäckahagens skola	62%	203
Carlssons skola (fristående)	95%	260
Engelbrettsskolan	80%	253
Engelska skolan, Söder (fristående)	79%	257
Enskede skola	91%	245
Enskilda gymnasiet (fristående)	100%	288
Eriksdalsskolan	72%	213
Estniska skolan (fristående)	82%	255
Franska skolan/Ecole francaise (fristående)	91%	257
Fredrikshovs slotts skola (fristående)	100%	272
Fruängens skola	61%	195
Grimtaskolan	62%	195
Gubbängsskolan	70%	209
Gärdesskolan	91%	254
Hagsätraskolan	70%	192
Hjulstaskolan	36%	162
Husbyskolan	51%	190
Hässelby Villastads skola	79%	220
Hässelbygårdsskolan	68%	204
Högalidsskolan	84%	235
Höglandsskolan	100%	271
Hökarängsskolan	55%	195
Johan Skytteskolan	88%	228
Katarina Norra skola	92%	240
Kunskapsskolan Ringen (fristående)	64%	214
Kvickenstorps skolan	64%	192
Kämpingeskolan	19%	151
Lnestradska grundskolan (fristående)	68%	209
Lycée Francais Saint Louis (fristående)	69%	249
Maria Elementarskola (fristående)	97%	264
Mariaskolan	79%	228
Matteusskolan	72%	225
Musikskolan Lilla akademien (fristående)	74%	289
Mälärhöjdens skola	98%	244
Nya Elementar	90%	220
Nytorps skolan	46%	169

Rinkebyskolan	44%	162
Rågsvedsskolan	65%	193
Rålambshovsskolan	77%	215
Rödabergsskolan	83%	244
S:t Eriks katolska skola (fristående)	85%	230
Sjöängsskolan	83%	213
Sofia skola	86%	233
Solbergaskolan	62%	184
Spånga gymnasium, grundskolan	89%	241
Stefanskolan (fristående)	52%	198
Sturebyskolan	91%	230
Sundbyskolan	82%	214
Sverigefinska skolan i Sthlm (fristående)	78%	225
Sätraskolan	56%	187
Södermalmskyrkans skola (fristående)	85%	207
Södra Ängby skola F-9	71%	224
Trollbodaskolan	75%	220
Vasa Real	80%	236
Vårbergsskolan	62%	193
Vällingbyskolan	75%	209
Västbergaskolan AB (fristående)	57%	180
Årstaskolan	75%	204
Åsö grundskola	69%	223
Äppelviksskolan	94%	251
Ärvingeskolan	47%	192
Österholmsskolan	72%	196

Upplevd kvalitet

Vartannat år genomför Stockholms stad en brukarundersökning på Stockholm skolor. För årskurs 1-6 svarar föräldrarna på ett antal frågor och för årskurs 7-9 svarar eleverna själva. Till och med år 2000 använde man en fem-gradig skala enligt följande:

För att kunna ge en enkel och sammanfattande bild av hur nöjda eller missnöjda eleverna är med skolan och olika kvalitetsaspekter har medelvärden beräknats. De har beräknats genom att svarsalternativen tilldelats följande värden:

Mycket nöjd	2
Ganska nöjd	1
Varken eller	0
Ganska missnöjd	-1
Mycket missnöjd	-2
Vet ej	0

År 2002 gjordes undersökningen om. Dels togs den femgradiga skalan bort och ersattes av en fyrgradig skala där svarsalternativen "Vet ej" och "Varken eller" togs bort. Dels ingår från 2002 även de fristående skolorna i undersökningen. De fristående skolorna har generellt nöjdare brukare än de kommunala.

Det är därför vanskligt att jämföra 2002 år skolundersökning med tidigare år.

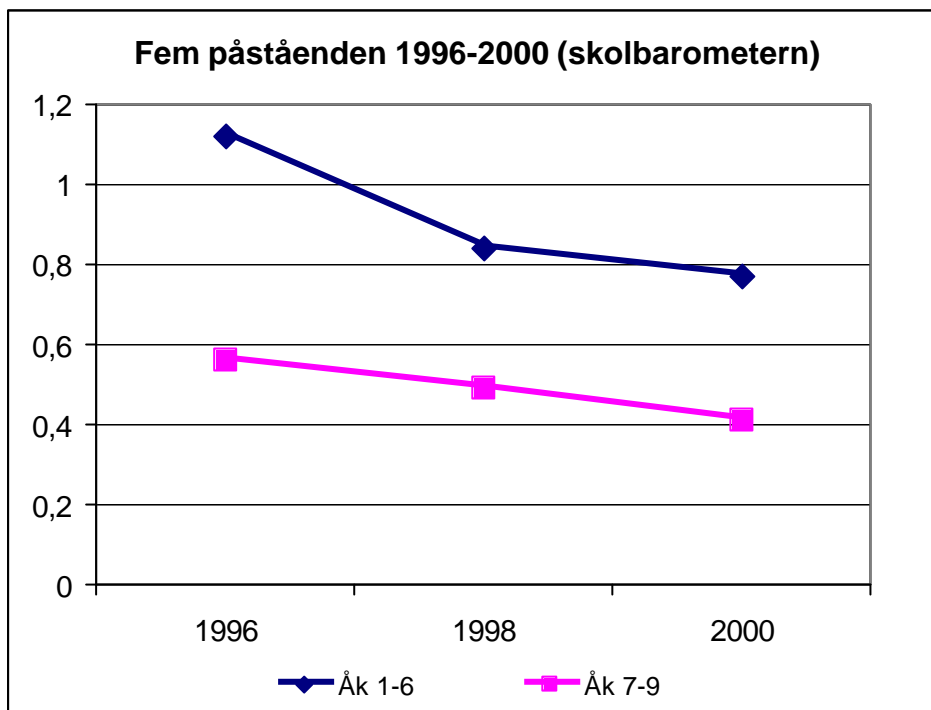
Syftena med skolundersökningen är liksom vid tidigare undersökningar att:

- mäta föräldrars och elevers tillfredsställelse med olika förhållanden i skolan.
- vara ett underlag för stadens ledning, skolinspektörer m.fl. vid studier av skillnader i kvalitet mellan olika stadsdelsnämnder och skolor.
- ge underlag för stadsdelsnämndens/förvaltningens uppföljning av kvalitet, resursallokering och diskussioner med skolenheterna.
- vara ett arbetsredskap för den enskilda skolan. Vid upprepningar ge svar på frågor av typen "upplever elever och föräldrar att kvaliteten i skolan blivit bättre senaste åren?"
- ge information till medborgarna - föräldrar och elever - om skolverksamheten i staden och de olika skolorna.

För att möjliggöra jämförelser med 1996 års Skolbarometer innehåller undersökningarna 2000 och 1998 fem allmänna påståenden från den tidigare använda Skolbarometern.

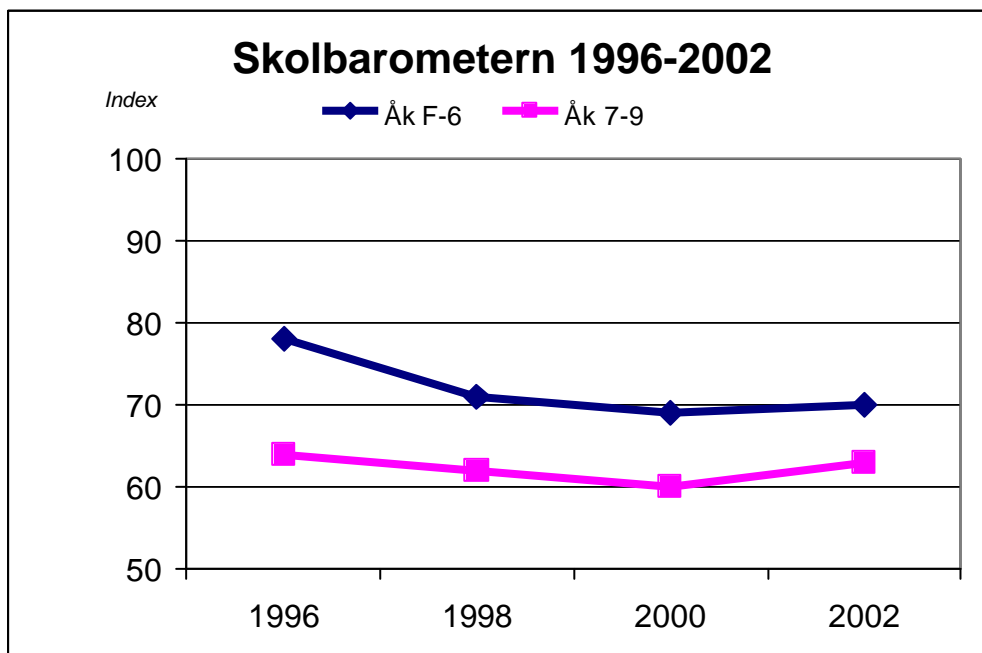
- Min skola har bra undervisning
- Jag trivs i skolan
- Jag tycker att min skola motsvarar de krav man kan ha på en bra skola
- Min skola fungerar bra
- Jag kan rekommendera min skola till andra elever

Skolbarometern fem påståenden

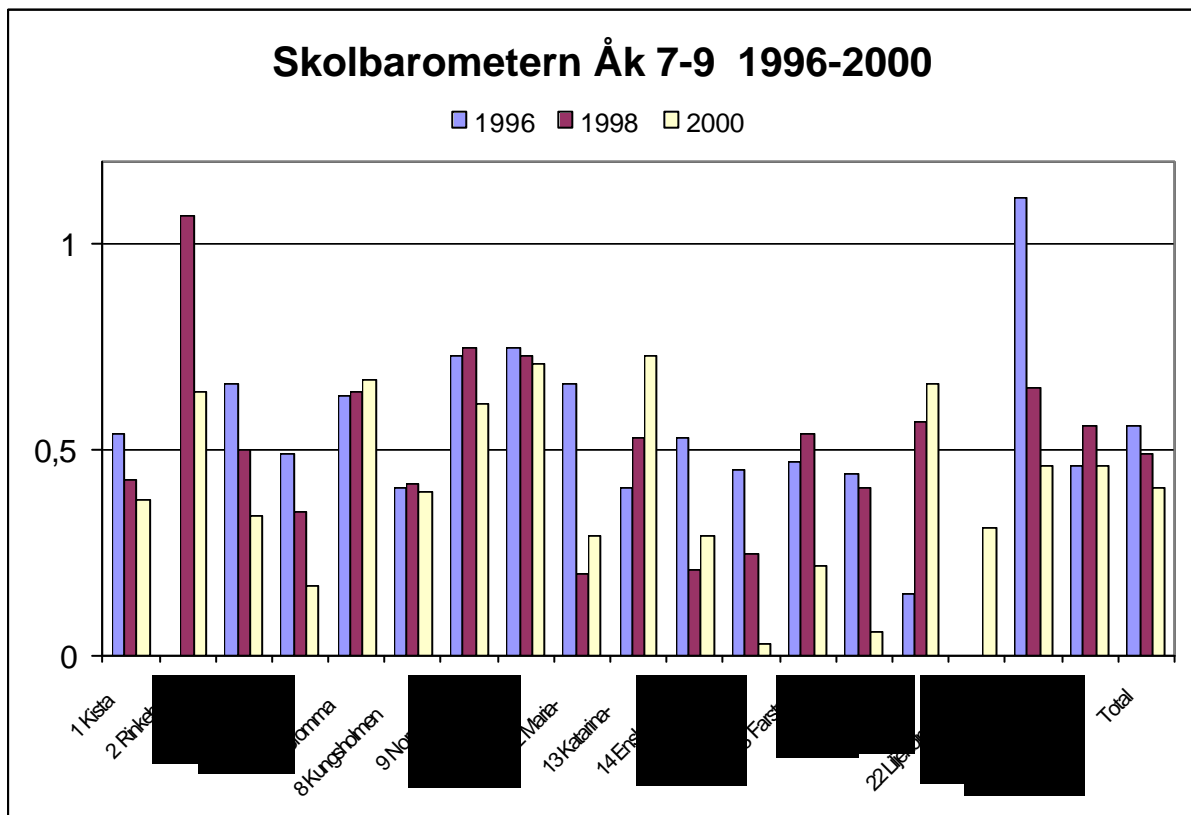
Som framgår av diagrammet är föräldrar till elever i åk. 1-6 generellt sett mer nöjda än eleverna i åk. 7-9. Båda kurvorna visar dock att tillfredsställelsen minskat mellan åren.

Skolbarometern enligt 2002 års skolundersökning

Skolbarometern per stadsdel 1996 – 2000

Skolbarometern åk 7-9			
	1996	1998	2000
1 Kista	0.54	0.43	0.38
2 Rinkeby	.	1.07	0.64
3 Spånga-	0.66	0.50	0.34
4 Hässelby-	0.49	0.35	0.17
6 Bromma	0.63	0.64	0.67
8 Kungsholmen	0.41	0.42	0.40
9 Norrmalm	0.73	0.75	0.61
10 Östermalm	0.75	0.73	0.71
12 Maria-	0.66	0.20	0.29
13 Katarina-	0.41	0.53	0.73
14 Enskede-	0.53	0.21	0.29
15 Skarpnäck	0.45	0.25	0.03
18 Farsta	0.47	0.54	0.22
20 Vantör	0.44	0.41	0.06
21 Älvsjö	0.15	0.57	0.66
22 Liljeholmen	.	-0.01	0.31
23 Hägersten	1.11	0.65	0.46
24 Skärholmen	0.46	0.56	0.46
Total	0.56	0.49	0.41

I Stockholm har vi skolinspektörer som undersöker skola och förskola.

Ur "Skolinspektörernas årsrapport 2001/02"² Grundskolan har vi saxat följande rubriker:

- De goda exemplen får lite medial uppmärksamhet
- God behörighetsbild men kompetensförstärkning behövs
- Eleverna stolta över sin skola

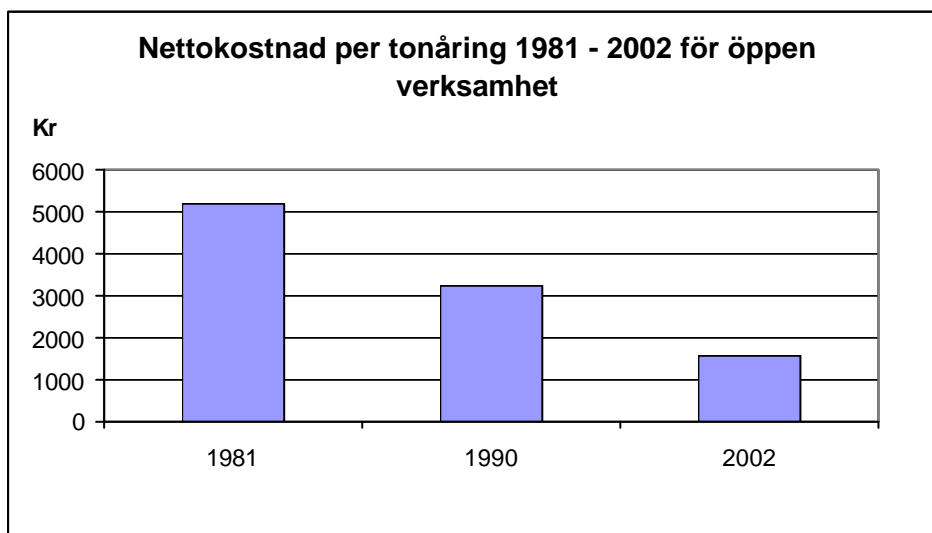
Lokala styrdokument och resultatbedömning

- Skrala lokala styrdokument
- Eleverna rättsäkerhet äventyras
- Betygsättningen varierar
- Bedömningar svåra att precisera
- Betygsstatistik talar inte alltid sanning
- Bristande uppföljning av elevresultat

Öppen verksamhet (fritidsgårdar)³

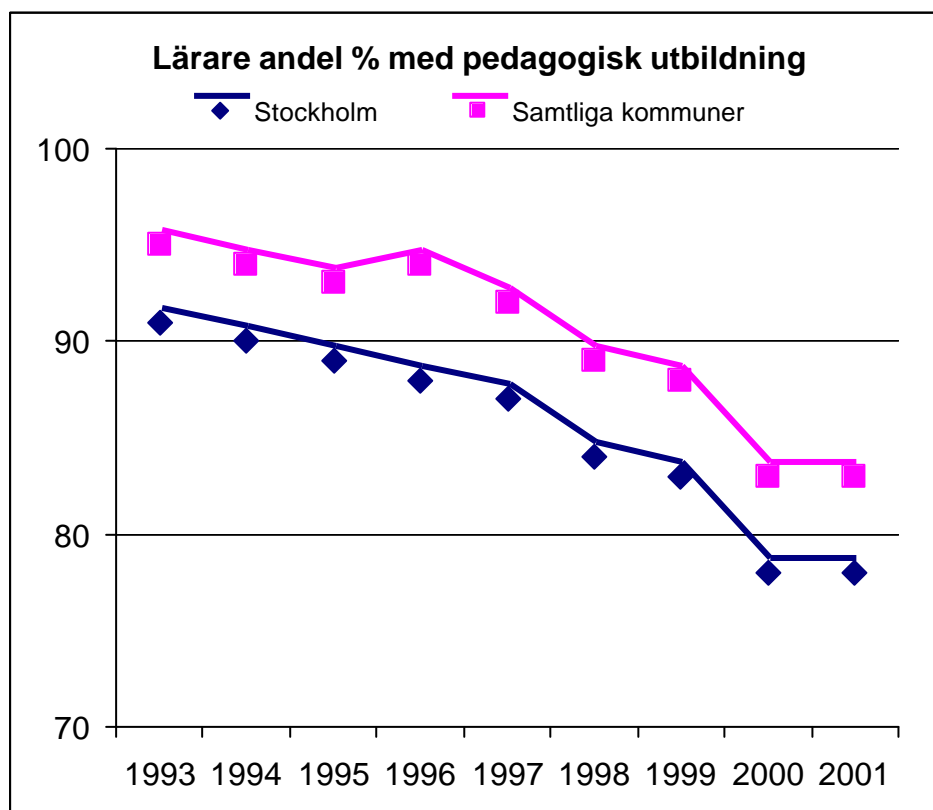
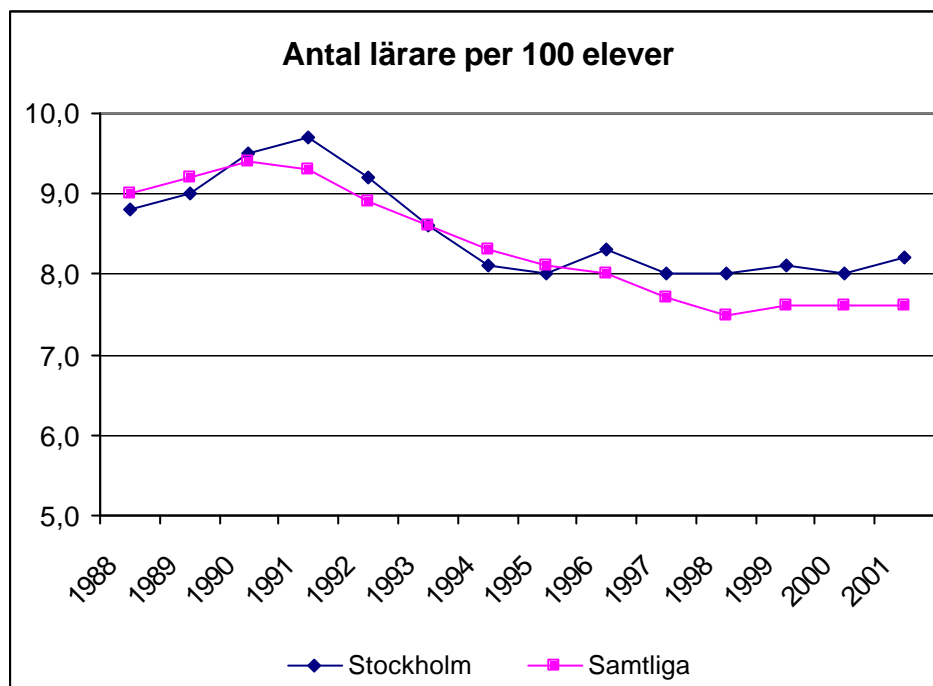
Nettokostnad per tonåring (13-19 år) i 2001 års penningvärde

	Nettokostnad per år	Antal 13-19 åringar	Kostnad per 13-19 åring
1981	220	42 443	5 183
1990	127	39 482	3 217
2002	78	50 367	1 549

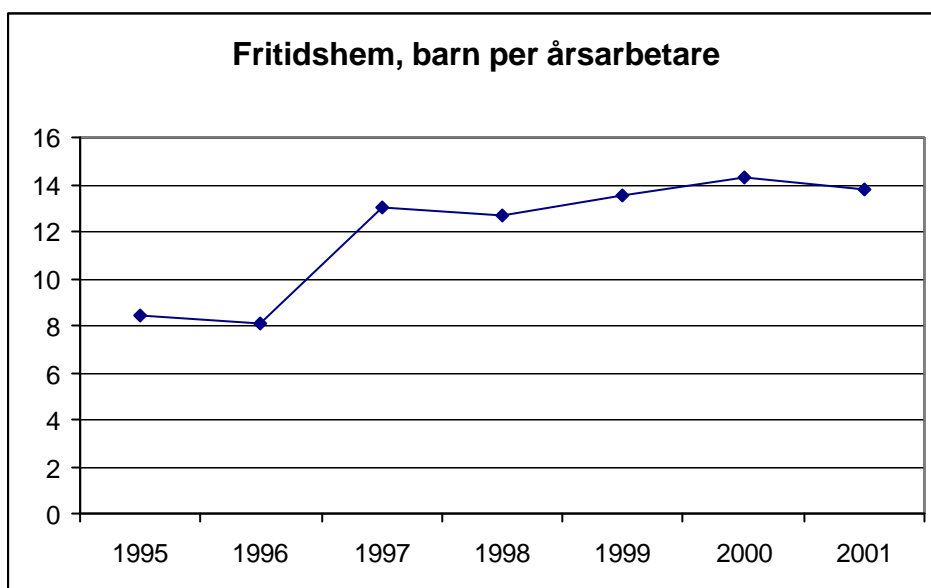

² Stockholms stad.

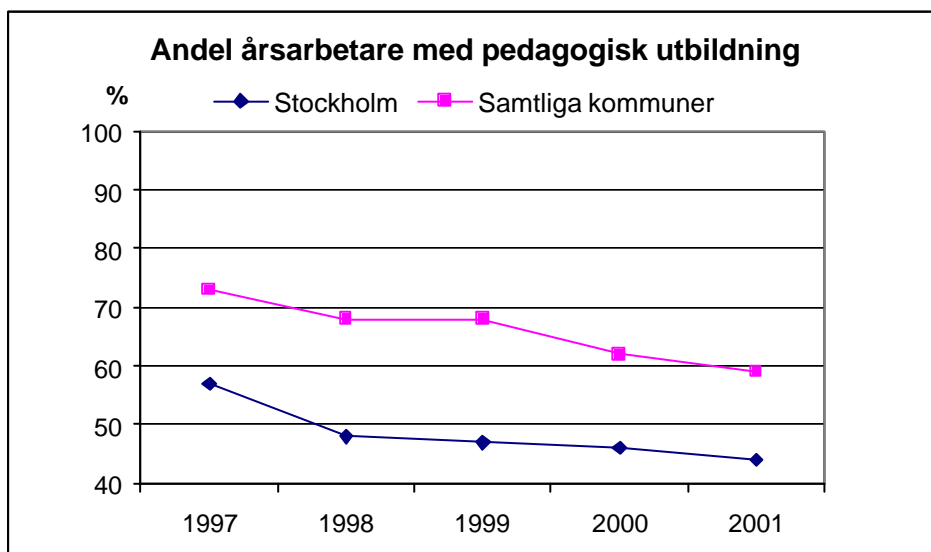
³ Hur mycket satsas på fritidsgårdar (öppen verksamhet) år 2002 jämfört med 1981 och 1990? Ulf Blomdahl, Stig Elofsson och Jari Öhman, Forskningsenheten, Föreningsavdelningen, Idrottsförvaltningen. Socialhögskolan

PERSONAL
Lärare

Fritidshem

Obs 1999 saknas uppgift. Vi har därför tagit ett medeltal av 1998 och 2000. Under perioden har antalet sexåringar ökat.

Produktivitet

En kvalitetsaspekt på skolan är naturligtvis hur resurserna används. Ett av syftena med SDN-reformen var att spara 1 miljard kronor. Beslut som fattades i samband med reformens genomförande innebar en produktivitetsökning på mellan 8-12% i Stockholms skolor.

Ur studien "Nyckeltal i grundskolan i Stockholm före och efter stadsdelsnämndsreformen"⁴ redovisar vi några nyckeltal.

Elever per lärare 1996 - 1999

	Elever per lärare		Ökning/minskning
	1996	1999	
Kista	11	15	36%
Rinkeby			
Spånga-Tensta	11	9	-18%
Hässelby-	14	13	-7%
Bromma	14	11	-21%
Kungsholmen	15	12	-20%
Norrmalm	13	12	-8%
Östermalm	14	12	-14%
Maria-Gamla	14	13	-7%
Katarina-	15	14	-7%
Enskede-	12	11	-8%
Skarpnäck	13	15	15%
Farsta	14	14	0%
Vantör	13	12	-8%
Älvsjö	14	13	-7%
Liljeholmen	14	15	7%
Hägersten	14	13	-7%
Skärholmen	12	11	-8%
Total	13	13	0%

För Rinkeby fanns inga uppgifter för 1996.

⁴ Ulrika Ljunggren, EFI, Ekonomiska Forskningsinstitutet vid Handelshögskolan i Stockholm

Kostnadsutveckling 1996 –1999 i fasta priser, Stockholm före och efter SDN-reformen

	Bruttokostnad/elev			Undervisningskostnad/elev			Övriga kostnader/elev		
	1996	1999	Förändring	1996	1999	Förändring	1996	1999	Förändring
Kista	49 589	47 594	-4%	24 132	25 242	5%	25 457	22 351	-12%
Rinkeby									
Spånga-Tensta	48 534	46 740	-4%	25 196	26 479	5%	23 337	20 060	-14%
Hässelby-	41 020	37 803	-8%	19 777	20 294	3%	21 242	17 509	-18%
Bromma	43 941	41 333	-6%	19 783	20 902	6%	23 398	20 588	-12%
Kungsholmen	45 575	43 682	-4%	19 078	20 197	6%	27 027	23 485	-13%
Norrmalm	40 049	36 076	-10%	21 360	20 805	-3%	18 484	15 270	-17%
Östermalm	39 320	42 628	8%	20 993	18 686	-11%	17 994	23 650	31%
Maria-Gamla	50 767	38 507	-24%	26 316	20 719	-21%	24 451	17 787	-27%
Katarina-	48 677	39 908	-18%	19 849	19 425	-2%	28 828	17 483	-39%
Enskede-	59 621	42 181	-29%	26 558	22 634	-15%	33 062	19 547	-41%
Skarpnäck	47 637	36 344	-24%	20 198	20 925	4%	27 439	15 419	-44%
Farsta	49 118	39 036	-21%	23 929	21 414	-11%	25 189	17 622	-30%
Vantör	48 780	36 917	-24%	21 424	17 425	-19%	27 357	19 429	-29%
Älvsjö	42 675	38 684	-9%	20 833	20 208	-3%	21 841	18 764	-14%
Liljeholmen	50 392	37 383	-26%	16 797	18 267	9%	32 475	19 116	-41%
Hägersten	43 599	34 043	-22%	20 610	20 567	0%	22 989	13 475	-41%
Skärholmen	47 265	44 439	-6%	23 033	25 558	11%	24 232	18 881	-22%
Medel	46 449	40 055	-14%	22 229	21 376	-4%	24 220	18 679	-23%

Jämförelse mellan skolkostnad och resultat för Stockholm 1998 -2001⁵

Inledning

Stockholms stads Hem och Skola distrikt har bl.a. till uppgift att ur ett föräldraperspektiv bevaka och agera i skolpolitiska frågor.

Skoldebatten i Stockholm har mycket kommit att handla om elevernas resultat och skolans resurser. Ofta används i debatten olika sätt att redovisa och jämföra kostnader och resultat. Det förekommer även att man använder olika källor som inte är jämförbara.

För att göra det möjligt för envar att bilda sig en egen uppfattning om skolans resurser och resultat har vi gjort en sammanställning av skolkostnader, resurser och resultat för 2001. Vi gör också en jämförelse med 1998 samt med samtliga kommuner.

Alla uppgifter kommer från Skolverkets databas om inget annat anges. Databasen är tillgänglig för alla på www.skolverket.se.

Kostnader per elev

Efter Pajala är Stockholm den kommun som har den högsta totala kostnaden per elev för skolhuvudmannen. Tillsammans med Pajala och Malmö har Stockholm den största andelen elever som läser svenska som andraspråk (SVA) och modersmål.

Kostnadsläget i Stockholm motiverar i sig en högre kostnad än i övriga landet.

Totalt är kostnaden per elev 78 100 kronor. Av detta är endast 43,5% (34 000 kr) kostnader för undervisning. Elevvård utgör 2,4%, läromedel, utrustning och bibliotek 3,2%, skolmåltider 5,1% och skolskjuts 0,2%. I Stockholm går 25% av kostnaderna till lokaler. Dvs. en fjärdedel av pengarna går tillbaka i huvudsak till det kommunalägda fastighetsbolaget SISAB. 16 100 kronor per elev går till övrigt. Detta omfattar bl.a. rektors lön, administration och gemensamma kostnader i stadsdelsnämnderna. se tabell 1

Tabell 1

Kostnad per elev 2001	Stockholm		Samtliga kommuner	
	Kr	Andel %	Kr	Andel %
Totalt för skolhuvudmannen	78 100		59 200	
<i>därav:</i>				
lokaler	19 500	25,0%	11 400	19,3%
undervisning	34 000	43,5%	29 900	50,5%
elevvård	1 870	2,4%	1 190	2,0%
läromedel, utrustning & skolbibliotek	2 500	3,2%	2 300	3,9%
skolmåltider	4 000	5,1%	3 600	6,1%
skolskjuts	130	0,2%	1 650	2,8%
övrigt	16 100	20,6%	9 160	15,5%

⁵ Stockholms Stads Hem och Skola Distrikt, 2002

Förändring av kostnader per elev åren 1998 till 2001

Totalt har kostnaden per elev i Stockholm ökat med 16,9% (samtliga kommuner 15,4%). Den största procentuella ökningen (+119,9%) återfinns under posten övrigt. En förklaring kan vara att det speciella bidraget till stadsdelsnämndernas administration och gemensamma kostnader försvunnit under perioden. Kostnaderna för läromedel, utrustning och skolbibliotek har minskat från 10 800 kr per elev till 2 500 kr. (Under åren 1997 och 1998 gjordes stora IT-investeringar). Lokalkostnaden per elev har ökat med drygt 23%. Undervisningskostnaden per elev har ökat med drygt 25%, vilket ungefär motsvarar lärarnas löneökning. se tabell 2.

Tabell 2

Förändring kostnader per elev 1998 - 2001	Stockholm				Samtliga kommuner			
	1998	2001	Kr	%	1998	2001	Kr	%
Totalt för skolhuvudmannen	66 800	78 100	11 300	16,9%	51 300	59 200	7 900	15,4%
därav:								
lokaler	15 800	19 500	3 700	23,4%	9 900	11 400	1 500	15,2%
undervisning	27 100	34 000	6 900	25,5%	25 100	29 900	4 800	19,1%
elevvård	2 190	1 870	-320	-14,6%	1 110	1 190	80	7,2%
läromedel, utrustning & skolbibliotek	10 800	2 500	-8 300	-76,9%	2 700	2 300	-400	-14,8%
skolmältider	3 300	4 000	700	21,2%	3 200	3 600	400	12,5%
skolskjuts	290	130	-160	-55,2%	1 510	1 650	140	9,3%
övrigt	7 320	16 100	8 780	119,9%	7 780	9 160	1 380	17,7%

Lärartäthet

Under perioden har den negativa trenden avseende lärartätheten vänt. I Stockholm har lärartätheten mellan 1998 och 2001 ökat med 0,1 lärare per 100 elever, ungefär en tredjedel jämfört med landet i övrigt. Andelen lärare med pedagogiskt utbildning har dock minskat med 6 procentenheter från 84% till 78%. se tabell 3

(Under perioden har antalet barn per årsarbetare inom skolbarnsomsorgen i Stockholm ökat med 8,7% varför vuxentätheten i skolan sannolikt minskat, vaktmästare, skolvårdspersonal, bibliotekarier mm oräknat)

Tabell 3

Lärare (heltidstjänster) 1998 - 2001	Stockholm				Samtliga kommuner			
	1998	2001	Skillnad	%	1998	2001	Skillnad	%
per 100 elever	8,1	8,2	0,1	1,2%	7,5	7,8	0,3	4,0%
per 100 elever, exkl. modersmål och SVA	7,2	7,3	0,1	1,4%	7,2	7,5	0,3	4,2%
andel med pedagogisk utbildning	84	78	-6	-7,1%	89	83	-6	-6,7%

Modersmålsundervisning och svenska som andraspråk

Under perioden har andelen elever i Stockholm som läser modersmål och svenska som andraspråk ökat med 14% eller drygt 2000 elever. Skolan har i detta avseende ett tuffare uppdrag 2001 än 1998 vilket inte syns som ökad lärartäthet för dessa grupper. se tabell 3,4 och 5

Tabell 4

Modersmålsundervisning 1998 - 2001	Stockholm				Samtliga kommuner			
	1998	2001	Skillnad	%	1998	2001	Skillnad	%
andel elever som deltar	18,6	21,2	2,6	14,0%	6	6	0	0,0%
andel elever berättigade till underv.	27,1	29,2	2,1	7,7%	11,6	11,7	0,1	0,9%
andel elever som deltar utanför timplanebunden tid	59	83	24	40,7%	61	53	-8	-13,1%

Tabell 5

Svenska som andraspråk 1998 - 2001	Stockholm				Samtliga kommuner			
	1998	2001	Skillnad	%	1998	2001	Skillnad	%
andel elever som deltar	18,6	21,2	2,6	14,0%	5,7	5,4	-0,3	-5,3%

Resultat

1998 var första året elever fick avgångsbetyg enligt det nya betygssystemet. Under perioden har det genomsnittliga meritvärdet för eleverna ökat samtidigt som andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan minskat.

Tabell 6

Elever -resultat 1998 - 2001	Stockholm				Samtliga kommuner			
	1998	2001	Skillnad	%	1998	2001	Skillnad	%
andel behöriga till gymnasieskolan	90,1	86,8	-3,3	-3,7%	91,4	89,1	-2,3	-2,5%
Meritvärde i åk 9, genomsnitt	203,5	209,8	6,3	3,1%	200,8	202,2	1,4	0,7%

Tabeller ur undersökningen "30 000 kr per elev. Så mycket kan det skilja mellan stadsdelarna i Stockholm"

Stockholms Stads Hem och Skola Distrikt, 2002. (www.hemochskola.a.se)

VP/budget 2002 Hur stor är skolpengen/till skolan tilldelade medel per elev för:	Kista	Rinkeby	Spånga-Tensta	Hässelby-Vällingby	Bromma	Kungsholmen	Norrmalm	Östra-Tinlöv	Maria-Gamla stan	Katarina-Sofia	Enskede-Årsta	Skärpnäck	Farsta	Ventör	Älvsjö	Liljeholmen	Hägersten	Skärholmen
Förskoleklass	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 080	36 130	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	51 005	35 955	35
Årskurs 1-5	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 080	36 130	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	35 955	51 005	35 955	35
Årskurs 6-9	45 446	45 446	45 446	45 446	45 446	45 446	45 446	44 700	45 595	45 446	45 446	45 446	45 446	45 466	45 446	65 326	45 446	44
Övrig schablon-tilldelning förskoleklass	6 832	9 690						4 950	500									
Övrig schablon-tilldelning åk. 1-5	10 548	9 690						4 950	500									
Övrig schablon-tilldelning åk. 6-9	5 049	9 690						4 450	500									
Svenska som andraspråk åk- 0-5, 0-29%		16 572	10 269	10 900	12 566	13 000	7 800	7 100	13 000	13 000	13 000	11 700	13 000	13 000	11 133	13 000	13 000	
Svenska som andraspråk åk- 0-5, 30-59%	11 870	16 572	11 269				9 168				15 600			15 280				12
Svenska som andraspråk åk- 0-5, 60-100%	13 910	16 572	16 600								15 280			17 630				13
Svenska som andraspråk åk. 6-9, 0-29%	12 295	19 006	12 861	13 500	15 079	15 600	9 360	8 600	15 600	15 600	17 900	14 040	15 600	15 600	13 365	15 600	15 600	
Svenska som andraspråk åk. 6-9, 30-59%	13 895	19 006	13 861				10 740				17 630			17 900				13
Svenska som andraspråk åk. 6-9, 60-100%	15 715	19 006	19 200								20 220			20 220				14
Modersmål åk. 0-5	7 900	9 400	6 410		9 086	9 400	5 640		9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 090	9 400		9
Modersmål åk. 6-9	7 900	9 400	6 410		9 086	9 400	5 640		9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 400	9 090	9 400		9
Skolbarnsomsorg förskoleklass	26 480	32 364	25 000	25 520	22 984	22 900	22 557	23 553	24 080	25 400	23 580	23 018	24 890	9 400	20 590	34 800	23 950	22
Skolbarnsomsorg åk. 1-2	21 520	32 364	25 000	22 820	31 200	22 900	22 557	23 553	24 080	25 400	23 580	23 018	24 890	34 800	20 590	34 800	23 950	22
Skolbarnsomsorg åk. 3	17 720	32 364	25 000	19 220	31 200	22 900	22 557	23 553	24 080	25 400	23 580	23 018	24 890	34 800	20 590	34 800	23 950	22
Skolbarnsomsorg åk. 4-6	13 375	32 364		12 930			22 557	23 553	24 080	25 400	23 580	23 018	24 890	26 400	20 590		23 950	14

Ekonomiskt verksamhetsansvar budget/VP 2002

Sätt ett kryss för verksamheter som skall bekostas med de i budget tilldelade medlen för 2002:

	Kista	Rinkeby			Bromma	Kungsholmen	Normalm		Maria-Gamla stan	Katarina-Sofia			Farsta			Liljeholmen		Summa	
S:t Örjan								X			X	X	X	X	X		X		7
Barn i behov av särskilt stöd	X	X		x				X		X	X	X	X	X	X	X	X		11,5
Svenska som andraspråk	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	17
Modersmål	X	X			X	X	X		X		X	X	X	X	X	X		X	13
Företagshälsovård	X						X	X			X	X	X			X	X		8
Skolhälsovård/skolläkare	X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	x	X			13,5
Skolskjutsar		X		x	X		X				X	X		X	X	X			8,5
Facklig tid	X						X					X			x	X			4,5
Intäktskrav		X			X									X		X			4
Barnomsorg på ob-tid	X	X					X	X		X		X				X			7
Tolkkostnader	X	X	X		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	16
Elevvård (kurator, psykolog, sköterska)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	18
IT-stöd	X	X	x	x	X	x	x	X	X	X	x	X	X		x	X	x		12,5
Kulturskolan (vaktmästare, kopiering)	X		X		X		X		X	X				?	X	X	X	X	10
Fortbildning	X	X	x	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	x		17
Transporter (mat etc.)	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	16
Rehabilitering	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	x	X	X	X	X	X	16,5
Telefoni	X	X	X	X	X	X		X	X		x	X	X		x	X	X	X	14
Sophämtning		X			X		X		X							X			5
El och vatten		X														X			1
Anslutningsavgift till skoldatanätet	X	X			X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X			13
Lökalkostnader																X			1
Lokalvård	X	X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X	X	16
Summa X (x=delvis = 0,5 X)	17	18	9	8,5	16	10,5	16,5	14	12	13	13	18	14,5	13	16	22	10	9	

Barns i behov av särskilt stöd

Hur stor andel av anslaget för barn i behov av särskilt stöd används till central administration och förvaltning? (%)																			
		0	3		7,5		5	0		1,6	3	6	8,9		0	3	0		

Resurskvalitet forts.

ESO Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi menar i sina rapport Ds 2000:58 Utbildningens omvägar att ineffektiviteten i det svenska skolväsendet årligen kostar samhället 20 miljarder kronor. Ungefär hälften av detta härrör sig till grundskolan.

Ur pressmeddelandet:

"Omvägarna till högre utbildning kostar samhället 20 miljarder varje år Kvalitetsbrister i grundskolan och på gymnasiet är viktiga orsaker.

- Alltför få ungdomar har tillräcklig utbildningsgrund för att gå vidare till de högskoleplatser som har inrättats.
- Expansionen av högskolan har främst gynnat de äldre.
- Studietiderna blir allt längre och examinationsfrekvenserna sjunker vid universitet och högskolor.
- Sena studier ökar risken för arbetslöshet för den enskilde.
- Löneutvecklingen i den offentliga sektorn är bättre för dem som väntar med studierna
- Samhällets nuvarande signaler leder till att rationella ungdomar väntar med att skaffa sig utbildning.

I *Utbildningens omvägar* (Ds 2000:58) beskriver och analyserar nationalekonomerna Elin Landell, Ola Gustafsson och Dan Grannas det svenska utbildningsväsendets olika systemfel. Sett till hela utbildningskedjan pekar författarna i analysen ut hur misslyckanden och missgrepp tidigt fortplantas och förstärks både steg för steg och längre fram. Författarna lyfter också fram olika förslag till hur problemen kan minskas. "

Hela rapporten går att hämta på <http://finans.regeringen.se/eso/>

Fristående skolor

Många fristående skolor uppvisar en lägre lärartäthet än de kommunala skolorna men kan ändå uppvisa ett lika bra eller bättre studieresultat än de kommunala skolorna. En förklaring till detta kan vara den individualiserade pedagogik som t.ex. Vittra, Kunskapsskolan och skola 2000 representerar. För Stockholm gäller även att elever och föräldrar generellt sätter bättre betyg på de fristående skolorna än på de kommunala.